

Falvak közötti „távolságok” a településhálózatban

Feketéné Benkó Kata

Magyar Agrár és Élettudományi Egyetem

Témavezetők:

prof.dr.habil Dávid Loránt Dénes PhD és prof.dr.habil dr.h.c.Szabó Lajos DsC

Vidéki Magyarország
a
Pandémia korában

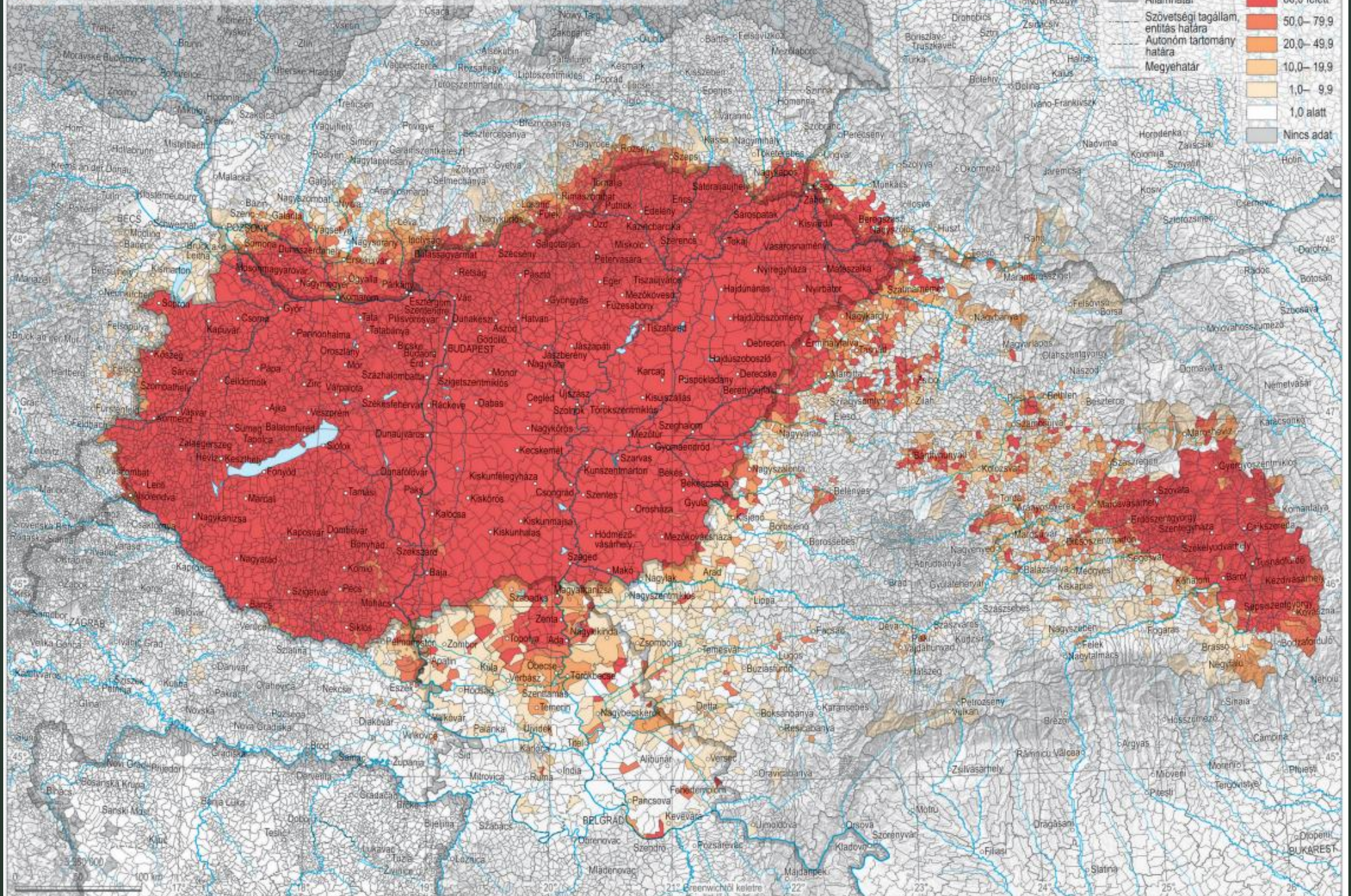
IX. Falukonferencia

2021. Szeptember 22-24.

Pécs

7 MAGYAR ANYANYELVŰEK A KÁRPÁT-MEDENCÉBEN

A magyar anyanyelvűek aránya (% 2011)

HATÁR

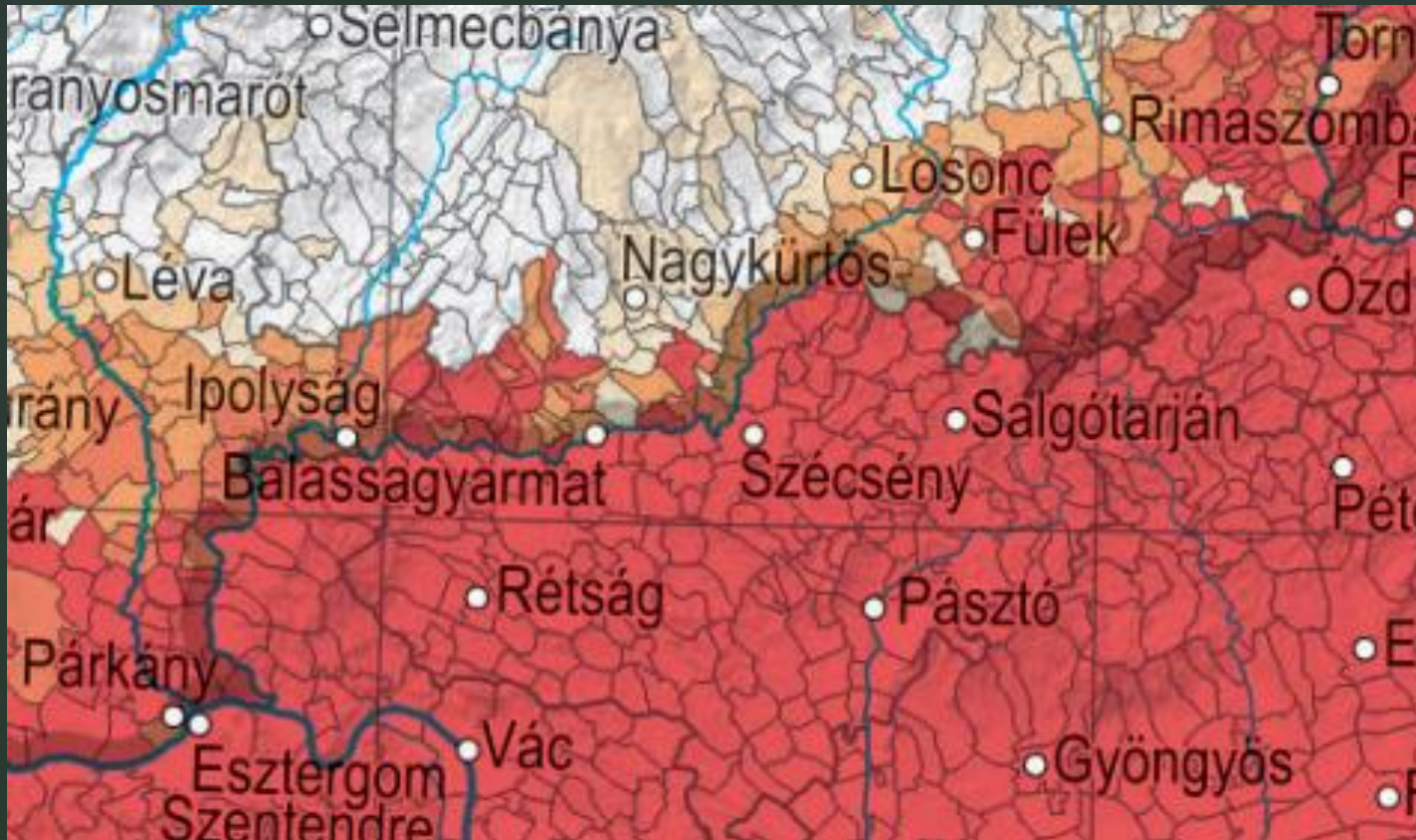
▶
Államhatár – **von**al, ami elválaszt

- nemzeti jogrendszer, közigazgatás, államigazgatás...

Népesség összetételében – **határzóna**

- lakosság anyanyelve, nemzetisége, hovatartozása

Magyar anyanyelvűek az Ipoly menti településeken

A határ átjárhatósága

- Mindkét állam EU tag –átjárhatóság
  - Uniós állampolgár – jogok és kötelezettségek
    - Jogok közül: szabad mozgás joga, lakóhely szerinti tagállamparlamentari választások esetén választás és választhatóság joga
- Közeledő területek – újjáéledő kapcsolatok
  - Napi ingázás nem akadály
  - Ingázás jellemző irányai:
    - Munkabajárás: Balassagyarmat, Szécsény (É-D-i irány)
    - „Bevásárló turizmus” – Nagykürtös, Ipolyság (szlovákgyarmat) (D-É-i irány)

Településhálózat

- Az Ipoly mindkét partján elaprózódott – jellemzően kis-, apró és törpefalvak
- Városok: (Losonc,) Nagykürtös, Szécsény, Balassagyarmat, (Ipolyság, Szob)

Mozgások irányai – COVID előtt

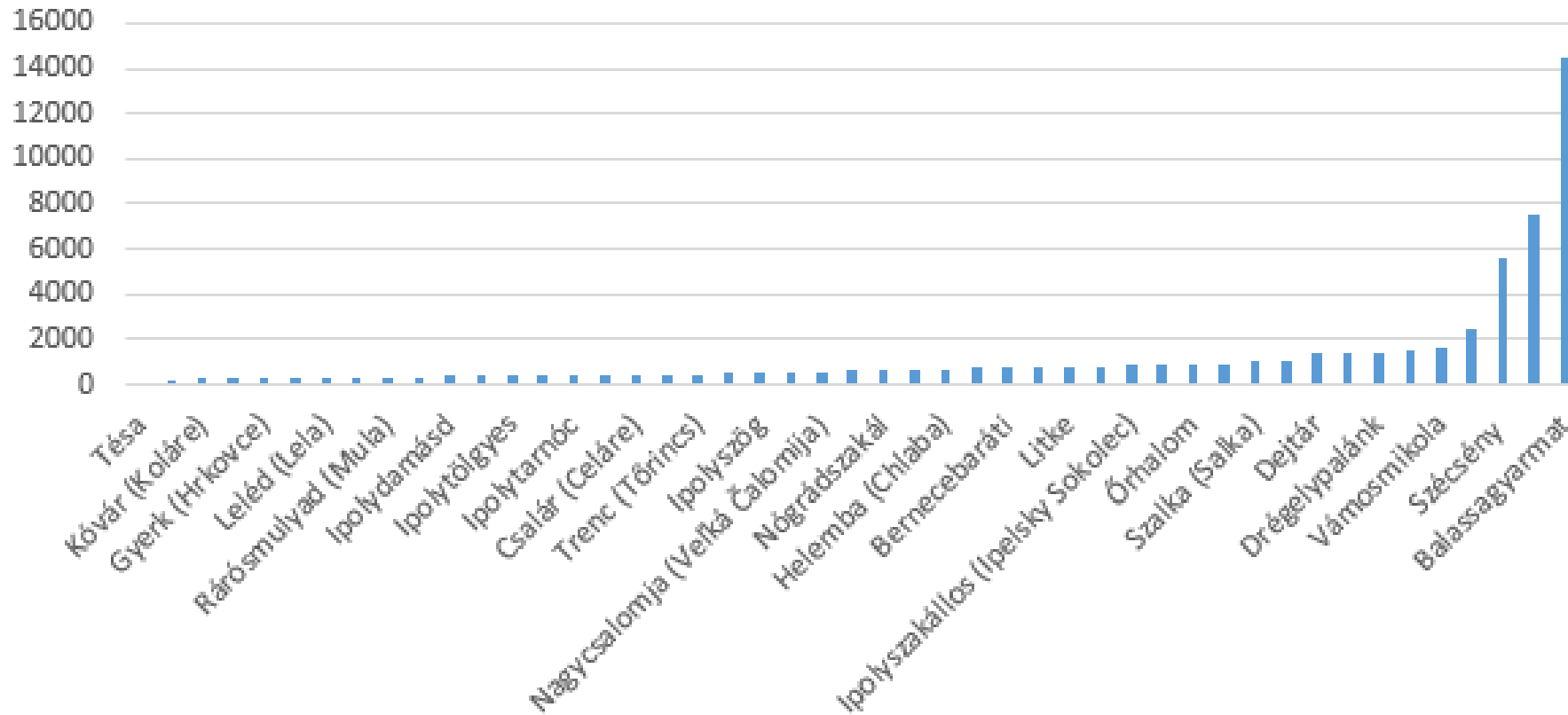
Bejelentett lakóhely	Életvitelszerű tartózkodási hely	Munkahely	Vásárlás illetve egyéb szolgáltatás	Személyes hivatali ügyintézés
Magyarország	Magyarország	Magyarország	Szlovákia	Magyarország
Magyarország	Szlovákia	Magyarország	Magyarország	Magyarország
Szlovákia	Szlovákia	Magyarország	Is-is	Szlovákia
Szlovákia	Magyarország	Magyarország	Magyarország	Szlovákia

Mozgások irányai – COVID után

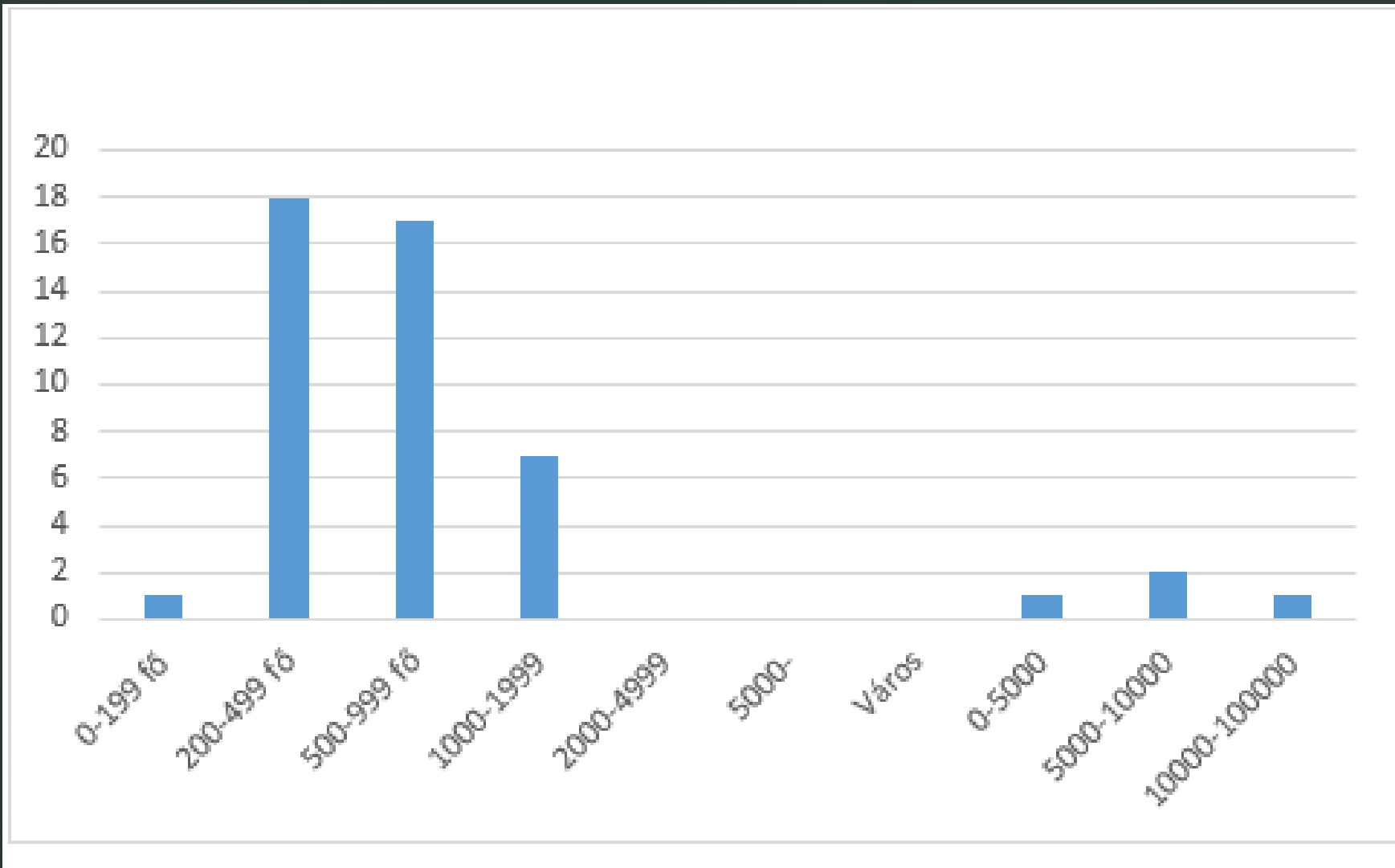
- Átrendeződés – határ lezárása – hasonló folyamatok, mint 1960-2000 között
- Határvidék kialakult bizalma összeomlott
- Újra távolodás jellemző

Ipoly partján található települések lakosság száma

Településkategóriák népességszám szerint

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény

- 85. § (1) Közös önkormányzati hivatalt hoznak létre azok a járásokon belüli községi önkormányzatok, amelyek közigazgatási területét legfeljebb egy település közigazgatási területe választja el egymástól, és a községek lakosság száma nem haladja meg a kétezer főt. A kétezer fő lakosság számot meghaladó település is tartozhat közös önkormányzati hivatalhoz.
- (2) A közös önkormányzati hivatalhoz tartozó települések összlakosság száma legalább kétezer fő, vagy a közös hivatalhoz tartozó települések száma legalább hét.

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény

- Helyi önkormányzat feladatai különösen:

13. § (1)* A helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatok különösen:

1. településfejlesztés, településrendezés;

2. településüzemeltetés (köztemetők kialakítása és fenntartása, a közvilágításról való gondoskodás, kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása, a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása);

4. egészségügyi alapellátás, az egészséges életmód segítését célzó szolgáltatások;

5. környezet-egészségügy (köztisztaság, települési környezet tisztaságának biztosítása, rovar- és rágcsálóirtás);

6. óvodai ellátás;

7. kulturális szolgáltatás, különösen a nyilvános könyvtári ellátás biztosítása; filmszínház, előadó-művészeti szervezet támogatása, a kulturális örökség helyi védelme; a helyi közművelődési tevékenység támogatása;

8.* gyermekjóléti szolgáltatások és ellátások;

8a.* szociális szolgáltatások és ellátások, amelyek keretében települési támogatás állapítható meg;

10. a területén hajléktalanná vált személyek ellátásának és rehabilitációjának, valamint a hajléktalanná válás megelőzésének biztosítása;

11. helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás;

12. honvédelem, polgári védelem, katasztrófavédelem, helyi közfoglalkoztatás;

13. helyi adóval, gazdaság szervezéssel és a turizmussal kapcsolatos feladatok;

14. a kistermelők, őstermelők számára - jogszabályban meghatározott termékeik - értékesítési lehetőségeinek biztosítása, ideértve a hétvégi árusítás lehetőségét is;

15. sport, ifjúsági ügyek;

16. nemzetiségi ügyek;

17. közreműködés a település közbiztonságának biztosításában;

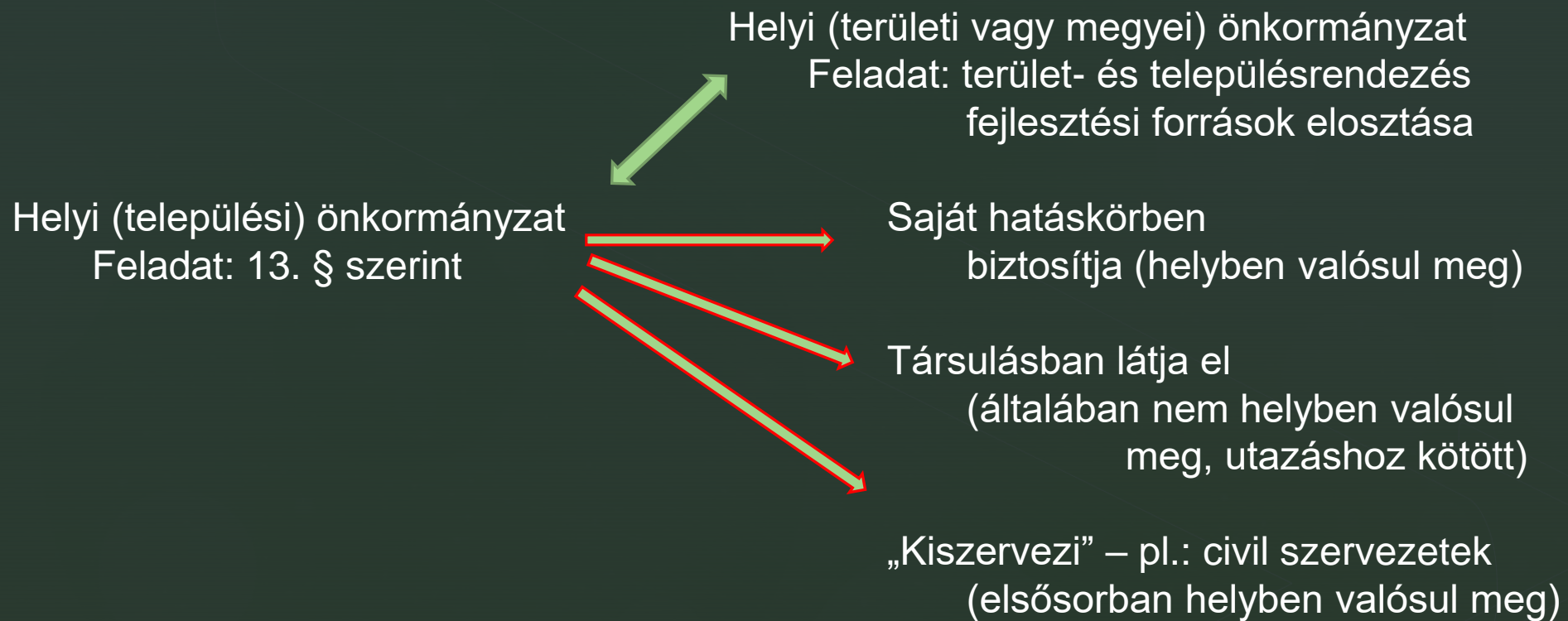
18. helyi közösségi közlekedés biztosítása;

19. hulladékgazdálkodás;

21. víziközmű-szolgáltatás, amennyiben a víziközmű-szolgáltatásról szóló törvény rendelkezései szerint a helyi önkormányzat ellátásért felelősnek minősül.

(2) Törvény a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó más helyi önkormányzati feladatot is megállapíthat.

Önkormányzatok kötelező feladatellátása

Községi önkormányzatiság

- 2000 fő alatt közös hivatal – önálló önkormányzat, közöshivatali személyzet (1 fő jegyző)
- Minél kisebb a település – annál kisebb az önállósága
  - Mind több feladatot kell ellátnia társulásokban
  - Érdekérvényesítő képessége csökkenhet
  - Tudatos beavatkozás nélkül távolodás – leszakadozás
  - „Távolodás”

Községi önkormányzatiság

„Távolodás” – leszakadozás, lemaradozás

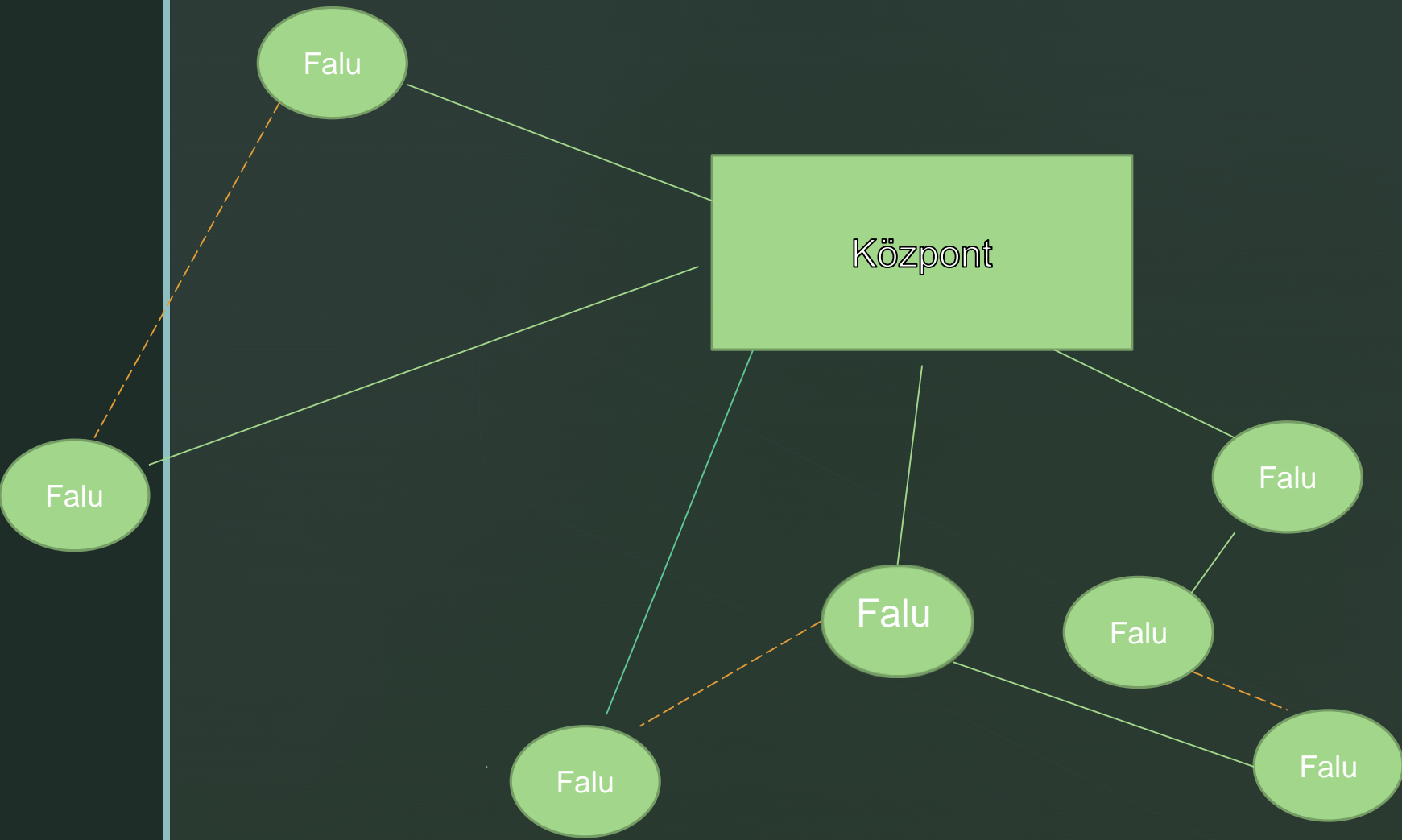
Távolodás – elérhetőség, közlekedési infrastruktúra problémaköre

Közlekedés: áru- és személyszállítás és kapcsolódó infrastruktúra
adatszállítás (posta és távközlés (ma már az internet is))

„Távolodás” vagy távolodás

- Társulásban ellátott szolgáltatások feltételezik a közlekedést
  - (Személyes kapcsolatok nem nélkülözhetők)
  - FALUBUSZOK – (köz)szolgáltatások elérése érdekében
- Magyarország közlekedési hálózata **többszintű centralizálttá** vált:
  - Főváros – megyeszékhely (illetve központi szerepkörrel bíró városok) – járásszékhely – esetenként városhiányos térségben egy-egy kiemelt település lett centrum – **Szomszédsági kapcsolat** ellen hat
  - (kis)települések között van úthálózat – szilárd burkolat nélkül – nem használható állandóan – működik

Összegzés

- Települések (kényszerű) társulásai által ellátott feladatok hatékonyságának növelése várható, ha a települések közötti összekötő utak minden szomszédos település esetében járhatók

Felhasznált irodalom

1. Dövényi Z., Kovács Z., Kincses Á., Bálint L., Egedy T. 2021. Vándorlás. In: Kocsis K. (főszerk.): Magyarország Nemzeti Atlasza - Társadalom. Budapest, CSFK Földrajztudományi Intézet. pp. 44-57
2. Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. Törvény
3. Horváth Gy. 2004. A Kárpát-medence régiói 2. - Dél-Szlovákia. Budapest-Pécs, MTA RKK - Dialóg Campus Kiadó
4. TEIR, KSH adatbázis,

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

Feketéné Benkó Kata
Magyar Agrár és Élettudományi Egyetem

dr.feketene.benko.kata@phd.uni-mate.hu